

IZVJEŠĆE O STANJU OKOLIŠA ZA POMORSKI PROSTORNI PLAN SLOVENIJE

NETEHNIČKI SAŽETAK

LJUBLJANA, 30. 11. 2020.

NETEHNIČKI SAŽETAK

Ministarstvo okoliša i prostornog planiranja, Uprava za prostorno planiranje, gradnju i stanovanje pristupilo je izradi Pomorskoga prostornog plana Slovenije (u daljnjem tekstu: PPP) kako je utvrđeno u Direktivi 2014/89/EU o uspostavljanju okvira za pomorsko planiranje (u daljnjem tekstu: Direktiva PPP). Pripremom PPP-a Slovenija će također ispuniti zahtjeve članka 8. Protokola o cjelovitom upravljanju obalnih područja u Sredozemlju (Službeni list RSM br. 84/2009), koji obvezuje države potpisnice da područje obalnog pojasa uspostave kao posebni pojas upravljanja (obalni pojas: 100 m obala + 200 m more).

Na temelju pripremljenih Polazišta za pripremu Pomorskog prostornog plana Slovenije (Ministarstvo okoliša i prostora, Uprava za prostor, gradnju i stanovanje, br. 35004-2/2019/24 od 6. 6. 2019.), u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša (Službeni list RS, 39/06 – službeni pročišćeni tekst, 49/06 – ZmetD /Zakon o meteorološki dejavnosti = Zakon o meteorološkoj djelatnosti, op. prev./, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt /Zakon o prostorskom načrtovanju = Zakon o prostornom planiranju, op. prev./, 57/08 – ZFO /Zakon o financiranju občin – Zakon o financiranju općina/ – 1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15) usvojena je odluka o potrebitosti provođenja sveobuhvatne procjene utjecaja na okoliš br. 35409-179/2019/23 od 9. 12. 2019.

U PPP-u su usklađene namjene za sljedeća sadržajna područja: energija, promet, ribarstvo i marikultura, područje zaštite okoliša, područje turizma, vađenje sirovina i urbani razvoj. Ovaj plan definira prostornu i vremensku raspodjelu postojećih i budućih djelatnosti i namjena. Ovaj plan uzima u obzir međusobne utjecaje sljedećih djelatnosti i namjena na moru i u obalnom pojasu:

1. marikultura
2. ribarstvo
3. postrojenja i infrastruktura za istraživanje, eksploataciju i vađenje nafte, plina i drugih izvora energije, ruda i agregata i proizvodnju energije iz obnovljivih izvora
4. pomorski prometni smjerovi, prometni tokovi i djelatnosti pomorskog prometa
5. obrana i zaštita od prirodnih i drugih nesreća
6. područja zaštite prirode
7. područja iskorištavanja sirovina
8. znanstvena istraživanja
9. podmorski kabeli, produktovodi i cjevovodi
10. turizam i rekreacija
11. kulturna baština
12. urbani razvoj.

PPP pokriva teritorijalno more i unutarnje morske vode Republike Slovenije te priobalni pojas ICZM-a.

Stanje okoliša na području Pomorskoga prostornog plana uglavnom se odnosi na morski okoliš u skladu s Planom upravljanja morskim okolišem. Prema ažuriranoj procjeni stanja morskog okoliša iz 2019. godine, uobičajeno je loše stanje za deskriptore, odnosno pojedinačne kriterije morskog okoliša (npr. neautohtone vrste, koncentracije onečišćujućih tvari, morski otpad). Za mnoge deskriptore procjena stanja nije dana, ali su prisutni negativni pritisci i trendovi. Na području PPP-a postoje područja sa zaštitnim zakonskim režimom (područja zaštite i očuvanja prirode, zaštita kulturne baštine, vodne dozvole za upotrebu voda, kupališne vode, poplavna područja), a zabrinjava i porast razine mora kao posljedica klimatskih promjena. Kvaliteta i adekvatnost pitke vode u obalnom području je dobra, problem su ograničene količine ljeti. Obalno područje također karakterizira iznimno zagađenje atmosfere ozonom te mjestimice buka kao posljedica prometa. Na obalnom području nalazi se i pet postrojenja s većim ili manjim rizikom za okoliš, od kojih su dva na području obalnog pojasa.

Na temelju internoga i otvorenog sadržaja procijenjeno je da bi izvedba PPP-a mogla potencijalno imati znatan utjecaj na morski okoliš, očuvanje prirode, upotrebu vode, pojavu nesreća na moru i obali, zdravlje ljudi i kvalitetu života, kulturnu baštinu te krajolik.

Potencijalni učinci izvedbe PPP-a na morski okoliš uglavnom će biti posljedica očekivanog intenziviranja nekih postojećih morskih namjena (promet, urbani razvoj, turizam, marikultura) te nekih novih planiranih intervencija (premještanje sedimenta za potrebe produbljivanja utjecajnih ruta u lukama, izgradnja otoka kraj Izole, prostorne intervencije u obalnom pojasu, upotreba morske vode za dobivanje toplinske energije i pitke vode). Prije svega možemo očekivati pogoršanje očuvanosti morskog dna, povećanje utjecaja neautohtonih morskih organizama, povećanje opterećenosti hranjivim sastojcima, promjenu hidrografskih uvjeta (promjena obalne crte, promjene morskih struja, promjene temperature vode, nasipavanja dna), povećano stvaranje morskog otpada i mikroplastike na obali, u morskome stupcu i na morskome dnu kao posljedica intenziviranja postojećih namjena mora i novih dopuštenih prostornih zahvata u obalnom pojasu, povećan prostorni i vremenski opseg antropogene impulsne i/ili kontinuirane buke. Također možemo očekivati utjecaje na područja zaštite prirode i na prirodne vrijednosti, posebno na podmorske livade s posidonijom i drugim morskim cvjetnicama, kamenim koraljima i ostalim betonskim zajednicama čvrstog dna kao posljedice uređenja kupališne i lučke infrastrukture te premještanja sedimenta.

Provedbom Pomorskoga prostornog plana možemo očekivati i povećanje opsega upotrebe voda (za proširenje luka i sidrišta, uzgoj ribe i školjaka, dobivanje pitke vode i toplinske energije), ali mogu se pojaviti i učinci planiranih zahvata na postojeću upotrebu vode (npr. na upotrebu voda za prirodno kupalište s upraviteljem, na uzgajališta školjki).

Pomorskim prostornim planom također se planiraju neke intervencije koje, ako se ne provedu pravilno, mogu značiti povećani rizik za nastanak nesreća, npr. neprimjereno smještanje u prostoru i neprimjereno upravljanje dnevnim vezovima, uređenje površina za kupanje i obalnih šetnica pod liticama, proširenja luka, marina i mjesta za privez u neposrednoj blizini kupališnih voda. Postojeći rizik, koji bi se u budućnosti mogao povećati, jest izvođenje pomorskoga teretnog prometa kao posljedica rada luke Kopar. Postojeći rizici za pojavu nesreća su i postrojenja s većim ili manjim rizikom za okoliš (tj. SEVESO postrojenja) na obalnom području.

Na zagađenje zraka i emisije buke može negativno utjecati uglavnom daljnji razvoj pomorskog prometa, turizma i urbani razvoj koji izravno i neizravno (povećanje cestovnog prometa) utječu na emisije u zrak i emisije buke na obalnom području. Isto tako provedbom Pomorskoga prostornog plana također se planira promicanje održivih oblika prijevoza (pomorski javni prijevoz putnika, šetnica), što će imati pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka i emisiju buke.

Primjenom Pomorskoga prostornog plana omogućeni su i zahvati u kupališne vode i njihovo utjecajno i slivno područje s potencijalnim utjecajem na kvalitetu kupališnih voda (proširenje marina, luka i privezišta, otok kraj Izole, premještanje sedimenta...).

PPP omogućuje planiranje protupoplavnih i protuerozijskih mjera, što je pozitivno sa stajališta upravljanja rizicima povezanim s poplavama i porastom razine mora kao posljedice klimatskih promjena. Isto tako PPP u području urbanog razvoja na nekim područjima dopušta nova uređenja na poplavnim područjima, koja mogu povećati rizik od poplavnih šteta.

S jedne strane, PPP omogućuje pružanje alternativnih izvora pitke vode na obali (desalinizacija), a s druge strane možemo očekivati porast upotrebe pitke vode zbog povećanja broja posjetitelja na obali (neizravni utjecaj). Na opskrbu pitkom vodom u obalnom području kumulativno utječe i ugrožavanje izvora vode Rižana koje izaziva željeznički promet te opasnost od prodora slane vode u vodonosni sustav crpilišta Klariči.

Zbog izvedbe PPP-a možemo očekivati porast izvođenja građevinskih radova u obalnom pojasu (izgradnja šetnice, lučke infrastrukture, uređenje obale, izgradnja otoka...), stoga možemo očekivati porast količina građevinskog otpada.

U području zaštite kulturne baštine pozitivno će utjecati poboljšanje poznavanja stanja o morskom dnu zbog predviđene provedbe arheoloških istraživanja, poboljšanje zaštite registrirane podvodne baštine i poboljšanje mogućnosti za povećanje društvene važnosti kulturne baštine. Isto tako moguć je negativan utjecaj na stanje jedinica kulturne baštine i neotkrivenih ostataka zbog dopuštenih prostornih zahvata, namjena i aktivnosti.

Negativni utjecaji na prepoznatljive krajobrazne značajke mogući su zbog novih zahvata u obalnom pojasu (otok u Izoli, kupališna infrastruktura, molovi, šetnica...) te zbog smanjenja duljine prirodno očuvane obale (određeni dijelovi prirodne obale izvan pojasa ICZM-a, molovi za kupanje).

CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA	PODCILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA	PROCJENA UTJECAJA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA
Dobro stanje morskog okoliša	Očuvana biološka raznolikost u morskom okolišu	Učinci na okolišni cilj ne mogu se procijeniti zbog nedostatka podataka (ocjena X)
	Očuvan integritet morskog dna	Učinci na okolišni cilj ne mogu se procijeniti zbog nedostatka podataka (ocjena X)
	Mali utjecaj neautohtonih vrsta u morskom okolišu	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Ograničeno onečišćenje hranjivim tvarima u moru	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Očuvani hidrografski uvjeti	Učinci na okolišni cilj ne mogu se procijeniti zbog nedostatka podataka (ocjena X)
	Smanjenje količina otpada i mikrootpada na obali, u površinskom sloju vodenog stupca i na morskom dnu	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Smanjen unos impulsne i kontinuirane buke niske frekvencije	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
Očuvana područja važna za očuvanje prirode, uključujući područja ključnih elemenata morske biološke raznolikosti	/	Učinci na okolišni cilj ne mogu se procijeniti zbog nedostatka podataka (ocjena X)

CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA	PODCILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA	PROCJENA UTJECAJA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA
Održiva upotreba vode	/	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
Prevenција i upravljanje nesrećama na moru i na obali	/	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
Dobro ljudsko zdravlje i kvaliteta života	Smanjenje onečišćenja zraka i opterećenje bukom	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Izvršna kvaliteta kupališne vode	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Smanjena opasnost od poplave i erozije	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Osigurana opskrba stanovništva sukladnom i zdravstveno prikladnom vodom za piće u dovoljnim količinama	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)	Smanjenje količine građevinskog otpada
	Upravljanje i prevencija utjecaja na ljudsko zdravlje zbog klimatskih promjena	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)
Cjelovito očuvanje kulturne baštine	Očuvanje autentičnosti i cjelovitosti kulturne baštine i povećanje društvene važnosti nepokretne i s njom povezane pokretne i nematerijalne kulturne baštine	Učinci na okolišni cilj ne mogu se procijeniti zbog nedostatka podataka (ocjena X)
	Očuvanje arheoloških ostataka	Učinci na okolišni cilj ne mogu se procijeniti zbog nedostatka podataka (X)
Očuvano stanje krajobraznih područja s prepoznatljivim obilježjima na nacionalnoj razini i prepoznatljivim i tipološkim obilježjima krajolika	/	Beznačajan utjecaj uzimajući u obzir mjere ublažavanja (C)

Učinak provedbe PPP-a na neke ciljeve zaštite okoliša ne može se procijeniti zbog nedostatka podataka o planiranim novim intervencijama (premještanje morskog sedimenta) (ocjena X).

Kako bi se prikupili podatci za procjenu utjecaja izvedbe premještanja sedimenta na morski okoliš, neka se stoga zbog pripreme prijedloga PPP područja izradi analiza alternativnih varijanti upravljanja morskim sedimentom (muljem).

U sklopu studije analize također se ispituje mogućnosti upotrebe sedimenta u građevinske svrhe te prerada ili uklanjanje na kopnu. Analiza bi također trebala uključiti usporedbu razmatranih

varijanti s tehničkog, ekonomskog i ekološkog stajališta te navesti razloge za odabir predložene varijante.

U slučaju provedbe navedenih aktivnosti učinci provedbe PPP na sve ciljeve zaštite okoliša bit će beznačajni zbog provedbe mjera ublažavanja (ocjena C).

Kako bi se smanjio utjecaj na ciljeve zaštite okoliša, Izvješće o okolišu predviđa mjere ublažavanja. Potrebno je osigurati nastavak i poboljšanje prekogranične i međunarodne suradnje u području istraživanja, očuvanja te učinkovitoga i pravednog upravljanja morskim okolišem i u području djelatnosti koje izazivaju zajedničke pritiske na morski okoliš (npr. pomorski prijevoz, ribarstvo).

Proširenje komunalnih priveza, marina, molova za pristajanje javnoga putničkog prijevoza, molova, platformi, izgrađene i ostale obale, kupališne infrastrukture moguće je samo uz uvažavanje kumulativnog opterećenja okoliša i uvažavanje ranjivosti, atraktivnosti i prikladnosti šireg obalnog područja. Pritom se uzimaju u obzir postojeća opterećenja okoliša, sigurnosna ograničenja i druga ograničenja i režimi zaštite u prostoru, planovi upravljanja zaštićenim područjima i drugi režimi zaštite, potrebna pozadinska infrastruktura (npr. parkirališta, pristupne rute, infrastruktura za otpad, sanitarije i sl.) te očekivani učinci smještanja uređenja na okoliš. Također je potrebno osigurati provjeru arheološkog potencijala i procijeniti kumulativni učinak intervencija na integrirano očuvanje kulturne baštine. Uključuje se nadležni Zavod za zaštitu kulturne baštine koji definira potrebu za provedbom PAR-a te njihov opseg. U područjima prirodne obale, odnosno u područjima ICZM-a takve se intervencije ne bi trebale planirati.

Za smještanje obalne šetnice, uzimajući u obzir ranjivost, atraktivnost i prikladnost obalnog pojasa, izrađuje se krajobrazni dizajn, u sklopu kojeg se ispituju varijantna rješenja trase šetnice. Pritom treba uzeti u obzir očekivane promjene obalne linije zbog klimatskih promjena i s njima povezanih mjera zaštite od poplava. U sklopu krajobraznog osmišljavanja prostora, trasa šetnice usklađuje se s režimima zaštite i odabire se najprikladnija varijanta. Prema individualnim namjenama mora, predviđene su određene mjere ublažavanja za gospodarenje otpadom, posebno u smislu osiguranja odgovarajućih kapaciteta za skupljanje otpada na obali i osiguranja daljnje prerade otpada. Da bi se skupljala zauljena voda u slučaju izlivanja naftnih derivata na moru, potrebno je osigurati odgovarajući protokol za upravljanje takvim otpadom te lokaciju privremenog skladištenja dok se takav otpad ne preda u preradu i odlaganje. Takvu lokaciju treba odrediti i u svrhu privremenog skladištenja otpadnih plovila. Pri izvođenju građevinskih radova na obali potrebno je nastojati poštovati hijerarhiju gospodarenja otpadom i osigurati ponovnu upotrebu što većeg udjela građevinskog otpada.

Preduvjet za uvrštavanje lokacija premještanja sedimenta u moru u PPP-u je analiza alternativnih metoda upravljanja sedimentima uz utemeljenje izbora premještanja sedimenta kao najbolje varijante. Lokaciju premještanja sedimenta duž granice trebalo bi izuzeti iz PPP-a, a područja registriranih arheoloških nalazišta izuzeti iz ostala dva. Premještanje sedimenta radi se u fazama na prihvatljivim lokacijama (prvo na prikladnijoj lokaciji). Prema detaljnijim istraživanjima i

utvrđenim ograničenjima okoliša definiraju se detaljan vremenski i lokacijski plan za izvođenje radova te potrebno praćenje prije premještanja, za vrijeme premještanja i nakon premještanja. Ako se utvrde prekomjerni učinci, intervencija se mora prekinuti.

Da bi se zaštitio morski okoliš, istodobno s provedbom Pomorskoga prostornog plana potrebno je osigurati dosljednu provedbu osnovnih i dopunskih mjera iz Plana upravljanja morskim okolišem. U sklopu planiranja uređenja za posjetitelje također je potrebno voditi brigu o pravilno planiranoj infrastrukturi za prikupljanje otpada i njezinom upravljanju. Ispuštanja iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda ne bi se trebala nalaziti na područjima gdje je morski okoliš već opterećen organskim hranjivim tvarima, jer bi to pogoršalo stanje deskriptora. Trebalo bi evidentirati i sanirati ispuštanja pri kojima dolazi do miješanja fekalne i meteorne vode te ilegalna ispuštanja. Potrebno je uspostaviti nadzor nad površinama novonastalim tijekom širenja djelatnosti turizma i urbanizacije, koja bi mogla poslužiti kao supstrat za neautohtone organizme.

Za smanjenje rizika od nastanka većih ekoloških nesreća i odgovarajuće prostorno planiranje obalnog područja potrebno je osigurati provedbu utjecajnih područja SEVESO obalnih postrojenja u skladu s Uredbom o kriterijima za određivanje minimalne udaljenosti između postrojenja i područja gdje se zadržava velik broj ljudi te infrastrukture (Službeni list RS, br. 34/08).

Smještanje ispusta iz cjevovoda u područja kupališnih voda ili u njihovu neposrednu blizinu nije prihvatljivo. Proširenja luka, marina i privezišta ne smiju se smještati u područja kupališnih voda, potrebno je osigurati sigurnosni razmak i oznake za kupače o opasnosti. Kupališna infrastruktura i obalna šetnica ne smiju se smještati ispod litica.

PPP bi trebao skrenuti pozornost na kvantitativno ograničene izvore pitke vode na obali, ograničiti povećanje broja posjetitelja tijekom ljetne sezone ili osigurati alternativni izvor pitke vode za obalno područje. Poboljšanje upravljanja rizicima i prevencija nesreća s opasnim tvarima u vodozaštitnom području glavnog izvora vode za Obalu (Rižana).

Kako bi se upravljalo učincima klimatskih promjena na ljudsko zdravlje, PPP bi trebao osigurati promicanje planiranja zelenih površina s drvećem također u urbaniziranim dijelovima obale. U urbaniziranim dijelovima obalnog područja treba poticati energetske sanacije objekata kako bi se smanjila toplinska opterećenja u zgradama.

Za područje zaštite kulturne baštine potrebno je u nautičke karte ucrtati evidencijske brojeve baštine na području kočarenja i sidrenja teretnih brodova te uspostaviti mehanizam za praćenje oštećenja dna. U PPP-u se ažurira prikaz stanja prostora za kulturnu baštinu. U dopuštene intervencije u nekim jedinicama prostornog uređenja s velikim potencijalom dodaje se prezentacija kulturne baštine. Definicija platforme za kupanje definira dopuštene gabarite koji se mogu smještati u prostor u skladu s PPN-om. Cijelo područje solana, KP Debeli Rtič i područja bivšeg rudnika ugljena u Sečovljama potrebno je uključiti u pojas ICZM-a.

Praćenje stanja okoliša, predviđeno u PPP-u, proširuje se, dodatno se uz stanja deskriptora morskog okoliša predviđa i praćenje:

- površine arheološki istraženog područja u moru te površina degradiranoga morskog dna (nadzire ministarstvo nadležno za zaštitu kulturne baštine)
- stanja arheoloških ostataka (nadzire ministarstvo nadležno za zaštitu kulturne baštine u okviru redovnog rada)
- kvalitete kupališne vode (nadzire Agencija za zaštitu okoliša Republike Slovenije)
- opsega upotrebe vode i vodnog dobra (nadzire Uprave Republike Slovenije za okoliš u sklopu Knjige o vodi)
- nesreća na moru i prouzročениh šteta (nadzire Uprava za pomorstvo Republike Slovenije).

Javni pristup podacima koji se nadziru na morskome području, odnosno pristup njima, osigurava se najmanje nositeljima prostornog uređenja koji se njima koriste u sklopu redovnog rada.